ngā whāinga o aua wā rā i a mātou, i te Poari Kaitiaki, nō muri ka kīia ko Ngā Kaiwhiri. Ko ngā kaiwhiri i taua wā rā ko Tā Matutaera Ihaka, ko Anita Moke, ko Katerina Mataira, ko Ray Harlow , ā , ko ahau tō mātou Tiamana.

I huri mātou ki ētahi o ngā rohe pātai haere ai i ngā manako o te iwi. Kāore i roa ka kite mātou ko te hunga matatau noa e haere mai ana ki ngā hui, ko te hunga e akoako tonu ana me uaua kē ka kitea mai, ka mutu koirā kē te hunga e hiahia ana mātou ki te tō mai ki aua hui rā. Nāwai, nāwai ka whakatau mātou me mutu pea te huri i te mea ko te whāinga nui o aua haere rā kāore i te pērā rawa te eke i a mātou nō reira he pai kē noa ake te whakapau i te pūtea ki tētahi atu kaupapa e puta ai he hua koinā ka whāia ko ngā kura reo e haere tonu nei i roto i te wā nei.

Ka eke te toru tau ka ū au ki tāku i taurangi atu ai ki aku rangatira o te whare wānanga, ā ,hoki atu ana au ki reira ka noho mai ko tō tātou kaumātua, ko Tā Matutaera Īhaka ki te ihu o te waka. Kāore i roa mai ki reira kei raro e putu ana i te āinga a rūrūtake, ā, ka mate ia ki te whakawātea i a ia kia taea ai e ia ia anō te tiaki. Noho wātea mai ana ko te tūranga. Nā, kāore hoki i roa i muri mai i tana whakawāteatanga i a ia ka haukotia e aituā.

Ka tae mai te tono kia whakaarotia ake anō e au te hoki mai ki te whakahaere i te tari nei, ā, ka mate anō au ki te tono i aku rangatira kia aroha mai. I aroha mai rātou ,ā, ko ahau anō hoki i aroha atu ki a rātou ka āta whakawātea mai i a au i taku tūranga o reira kia pau ai ōku kaha ki tēnei o ngā tūranga e noho nei au ā mohoa nei. Nō te marama o Whiringa-ā-rangi 1990 i hoki atu ai ki te whare wānanga, ā, nō te marama o Pipiri 1992 i hoki mai anō ai ki Te Taura Whiri

Me pēnei noa ake te whakatau, o te tata ki te 12 tau e tū ana tēnei whakahaere ko au i noho mai i te ihu mō te 10 tau paku neke atu. Kua roa tēnei noho!

Ka arotaketia Te Taura Whiri i te tau 1998, ā, i roto i ngā whakatau maha i takoto ko tētahi i pā kaha mai ko tērā o te huri i te āhua whakarato o Te Taura Whiri kia noho kē mai hei whakahaere tohatoha pūtea ki te hunga e āhei ana ki ngā mahi e hiahiatia ana e Te Taura Whiri. Ka noho mātou ko ngā kaiwhiri o ēnei rā nei, arā, a Te Wharehuia Milroy, a Ngāhinatūrae Te Uira, a Mīria Simpson me Te Waihoroi Shortland ka whakatau mātou kua kore pea he wāhi ki a mātou o roto i te whakahaere hou nei.

Ko tētahi o ngā āhuatanga o roto mai i te arotaketanga ko te whakatau a te hunga mai i Te Pūtea Matua o te Motu kia kaua ngā kaiwhiri e noho mai anō hei kaiwhakaako ki roto i ngā kura e whakahaeretia nei e Te Taura Whiri nā te mea anō nei e utu ana ngā kaiwhiri i a rātou anō tē waiho kē ai mā ētahi kē noa atu te mahi e mahi. Ka noho, ka whiriwhiri, ka tohetohe, ā, ka puta te whakaaro i ētahi e pai kē ake ana ki a rātou te taha whakaako i te taha noho mai i tētahi hunga e riro kē ana mā tētahi atu whakahaere e kī mai me pēnei kē me pērā kē, ā, nā tērā e whakakeretaohia ana te āhua ki ngā kaiwhiri ,ā, kore rawa atu rātou i pai ki tērā.

Nā konei ka tae mai ki te take i kī ai au he poroporoaki tuarua tēnei. Nā ngā āhuatanga kua takoto kua kore au i kite i te hua o te noho tonu mai nā reira au i whakatau ai he pai kē noa ake taku whakawātea atu i a au, ā, ka mana tērā atu i te 31 o Hōngongoi. Kua whakawātea mai anō hoki a Ngāhinatūrae Te Uira rāua ko Te Wharehuia Milroy i a rāua mai i ō rāua tūranga kaiwhiri, ka noho tonu mai ai ko Mīria Simpson rāua ko Te Waihoroi Shortland kia eke rā anō te wā ki a rāua hei reira rawa whakawātea ai.

Kāti, e koutou e te hunga pānui mai i ēnei kōrero, koia noa iho nei ngā take i takahia ai te ara e takahia nei e au me te aroha nui anō hoki ki tēnei whakahaere i waimarie nei au kia noho mai hei rangatira. Ko te īnoi o te ngākau kia nui tonu ngā tau ki mua ki te aroaro o tēnei whakahaere nā te mea ko tōna tino take i tū ai ko tō tātou reo e whai nei tātou katoa kia mau haere ake nei, haere ake nei.

Waiho ko aku kupu poroporoaki o taku wehenga tuatahitanga atu hei whakatepe i ēnei kōrero āku engari i a au ka pērā ka hoki ngā mahara ki a Matutaera, ki a Mātene Rūāwai, ki a Kura Wehipeihana kua ngaro nei i te tirohanga kanohi, noho mai ana ko mahara hei whakaora tonu mai. Moe mai rā koutou, moe mai.

I pēnei taku mihi ki aku kaimahi i a au i wehe tuatahi atu ai,

'He pukumahi, he ngahau, he mākohakoha, he māhuruhuru ahakoa he wā anō puku ai te rae. Nā koutou, kei aku kaimahi, i māmā ai te wāhi ki a au nā reira ka mihi, ka mihi.

Ki konei rā koutou noho ake ai, kia pūawhehia e ngā hau pūkeri a Tāwhiri-mātea, kia horoia e ngā roimata a Rangi e tū iho nei.'

Ahakoa nō taua wā rā ēnei mihi o runga ake nei e hāngai tonu ana. I waimarie au i aku kaimahi i te mea ko te nuinga i ū ki te kaupapa o te reo me te aha anō e autaia ana te mōhio ki te reo i nāianei, hāunga ia ērā i haere matatau mai.

Kāti, kua huri te ihu o te waka ki wāhi kē engari me te titiro whakamuri mai anō ki te wāhi i kaha ai te puta o te whakahau kia kōrero Māori i ngā wāhi katoa , i ngā wā katoa. Koirā tonu te whakahau ka whakarērea mai, te mānuka ka whakatakotohia ki te aroaro o tātou katoa hei kawe ake anō hoki mā tātou katoa, ki te kore hoki e kawea ake e tātou e aroha nui nei ki te reo mā wai kē ia?

Hei ngā kaihoe hou o te waka kia kaha ki a koutou, ā, heoi anō tāku atu ki a koutou hei konei rā, noho ake.